

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS THAT AFFECT THE
EFFECTIVENESS OF SCHOOLS UNDER NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

¹ณัฐกิตติ์ รักเกาะรุ่ง Natthakit Rakkohrung ²อรรครา ธรรมาธิกุล Akara Thammathikul
³วิระยุทธ ชატะกาญจน์ Werayut Chatakan ⁴ปราโมทย์ พรหมนิล Pramote Phromnil
^{1, 2, 3, 4}มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author E-mail: 6655701013@nstru.ac.th

Article Received: March 09, 2025. Revised: April 14, 2025. Accepted: April 21, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 310 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ 2) การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ การมีวิสัยทัศน์ การมีความคิดสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่น และจินตนาการ ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะผู้เรียน ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน และความพึงพอใจในการทำงานของครู ตามลำดับ 3) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 คือ การมีความคิดสร้างสรรค์และความยืดหยุ่น และ 4) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ปรากฏผล ประกอบด้วย (1) วิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองการไกล รู้จักการมองภาพในอนาคต เห็นถึงโอกาสในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน (2) การมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาความเป็นไปได้ใหม่ๆ การคิดค้น และหาวิธีการแก้ปัญหาหลายๆ ด้านมาปรับ และพัฒนาสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงออกทางความคิด (3) จินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมุมมองเป็นจินตภาพที่มองไปข้างหน้า มีความสามารถในการสร้างภาพในสมองซึ่งอาจจะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ (4) ความ

ยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้จักปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อม สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ประสิทธิภาพต่อสถานศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษา

Abstract

The research article aimed to 1) study the creative leadership of school administrators. 2) study the effectiveness of schools under the Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 3. 3) investigate the impact of creative leadership That Affect the effectiveness Of School, and. 4) explore strategies for developing the Creative Leadership of School Administrators That Affect the Effectiveness of School Under Nakhon Si Thammarat Primary educational Service Area Office 3. The research is Mixed Method 1) Quantitative Research. The sample group used in the research was totaling 310 people. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, Person correlation coefficient, and multiple regression. 2) Qualitative Method through interviews with 5 people, analyzing data using content analysis.

The research findings revealed that 1) The overall level of creative leadership of administrators is the highest, with all four aspects being rated the highest: vision, creativity, flexibility, and imagination, in that order. 2) The overall effectiveness of the educational institution is at the highest level, with all four aspects being rated the highest: academic achievement, student characteristics, adaptability and school development, and teacher job satisfaction, in that order. 3) The Creative Leadership of School Administrators That Affect The Effectiveness Of School Under Nakhon Si Thammarat Primary educational Service Area Office 3 showed that the key factors were creativity and flexibility and 4) The strategies for developing creative leadership of school Administrators that affect the effectiveness of school under Nakhon Si Thammarat Primary educational Service Area Office 3 (1) vision, school administrators should have foresight, the ability to envision the future, and recognize opportunities for improvement and change to ensure the school progresses and achieves its goals, Set policies that align with educational reform and the changes in today's society. (2) Creativity: School administrators should be creative, seek new possibilities, invent, and find ways to solve various problems by adapting and developing the institution, while encouraging staff to express their ideas. (3) imagination, School administrators should have a forward-thinking vision and the ability to create mental images, which may lead to new innovations. (4) Flexibility: School administrators should be adaptable to individuals and environments, capable of resolving conflicts, and creating a positive work atmosphere.

Keywords: Creative Leadership, Affect the Effectiveness of Schools, Primary Schools

บทนำ

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอกจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การใช้ชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไป และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แรงกดดันภายในจากสภาวการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทาย ดังกล่าว นอกจากนี้ระบบการศึกษาเองก็มีปัญหาหลายประการที่เกิดจากระบบคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา กฎ ระเบียบ และการบริหารจัดการที่ไม่เหมาะสมรวมทั้งการดำเนินการจัดการศึกษาที่ไม่สนองตอบเป้าหมายการพัฒนาของประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และมาตรา 24 ระบุว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ การบริหารสถานศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน ดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยอาศัยทรัพยากรที่มีนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษามากที่สุด เพื่อเป้าหมายที่สำคัญคือผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ (ชนพัฒน์ รัตนพันธ์, 2562) ซึ่งกระบวนการในการบริหารสถานศึกษาจะเป็นกลไกสำคัญที่จะสามารถทำให้การดำเนินงานภายในโรงเรียนสามารถดำเนินได้อย่างราบรื่น และเกิดประสิทธิภาพ โดยแนวคิดของการบริหารงานจากราชการส่วนกลางสู่สถานศึกษานั้น กำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) ส่งผลให้สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาและดำเนินงานตามโครงสร้างการบริหารงานราชการให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว และสอดคล้องกับสภาพบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งนอกเหนือจากการจัดการศึกษาแล้ว การดูแลช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ในปัจจุบันสถานการณ์บ้านเมืองมีการรวมตัวกันของเหล่าบรรดานักเรียน นักศึกษาเพื่อออกมาเรียกร้องสิทธิ ซึ่งเหตุการณ์นี้ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่ระบบการศึกษาไทยเป็นอย่างมาก อีกทั้งในช่วงนี้ประเทศไทยและทั่วโลกได้เผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ทำให้ประชากรโลกต้องปรับตัวในการใช้ชีวิตเป็นอย่างมากเพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยปฏิบัติตามมาตรการที่องค์การอนามัยโลกกำหนด ซึ่งสถานการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นได้มีผลกระทบต่อการศึกษาเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบของสถานศึกษา และการจัดการเรียน

การสอนที่เปลี่ยนไป กระทรวงศึกษาธิการได้เตรียมความพร้อมจัดรูปแบบการเรียนการสอน ออกเป็น 5 รูปแบบ ได้แก่ On-Hand On-demand On-line On-Air และ On-Site ในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาก็เปลี่ยนไปเช่นกันจากการประชุมหรืออบรมในห้องประชุมเปลี่ยนเป็นการประชุมแบบออนไลน์เต็มรูปแบบ ดังนั้นทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาจะต้องปรับตัว ให้เท่าทันกับสถานการณ์บ้านเมืองที่เปลี่ยนไป สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นคนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพมีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทางด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อ มีเหตุผล รู้หน้าที่ มีจิตใจประชาธิปไตยมีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขเป็นคนเก่ง คนเก่งคือคนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิตโดยมีความสามารถ มีความคิดสร้างสรรค์เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตนเอง สังคม และประเทศชาติ เป็นคนมีความสุข คือคนที่มีสุขภาพทั้งกายและจิตใจ เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็งมีมนุษยสัมพันธ์ มีอิสรภาพปลอดจากอบายมุขและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอแก่อัตภาพ สามารถปรับตัวได้เหมาะสมกับสถานการณ์และสังคมที่เปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาจะได้มีประสิทธิผลที่ดีเพียงใดจึงขึ้นอยู่กับการบริหารงานในสถานศึกษาเป็นสำคัญ (ชาตรี ประสมศรี, 2558)

ผู้นำเป็นบุคคลสำคัญที่จะสร้างพลังขับเคลื่อนองค์กรและสังคมในโลกยุคใหม่ที่มีลักษณะเป็นพลวัต มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระแสดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงที่ทุกคนต้องเผชิญ ดังนั้นทุกองค์กรจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีศักยภาพสูง มีคุณลักษณะที่เหมาะสมและมีพลังที่จะขับเคลื่อนนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ เมื่อทุกองค์กรมีประสิทธิภาพก็จะทำให้สังคมโดยรวม สามารถก้าวทันและเตรียมพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ได้เป็นอย่างดีนำมาซึ่งความสุขความเจริญทุกภาคส่วนของสังคม ดังนั้นการสร้างผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีความสามารถและมีพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งจำเป็นในโลกยุคใหม่นี้ (วิมล จันทรแก้ว, 2555)

ภาวะผู้นำในปัจจุบันและภาวะผู้นำในอนาคต พบว่า ผู้นำในปัจจุบันต้องเป็นบุคคลที่สามารถสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ บรรยากาศการทำงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลในองค์กรได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ผู้นำในปัจจุบันให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่น ความสามารถในการปรับตัว ความร่วมมือ และความเชื่อมโยงที่ไร้พรมแดน การสร้างนวัตกรรม และการมีภาวะผู้นำ ร่วมกันภายในองค์กรและได้เสนอแนวทางในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นผู้นำในอนาคต ดังนี้ 1) ทักษะใหม่ ผู้นำยุคใหม่ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล มีความเข้าใจผู้อื่น สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงได้ 2) ความร่วมมือผู้นำยุคใหม่ต้องสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทั้งส่วนบุคคล และการทำงานเพื่อเพิ่มความคล่องตัว และความยืดหยุ่นในการทำงานร่วมกันทั้งภายในและระหว่างองค์กร 3) ปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงเช่น โครงสร้างองค์กรที่ส่งเสริมการติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และการทำงานร่วมกัน 4) ยึดหลักความยืดหยุ่น ยอมรับ และแสวงหาความท้าทาย เช่น การทำงานที่ไม่ถนัดไม่คุ้นเคย การทำงานกับบุคคลใหม่ๆ 5) ใจกว้าง และปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่กล้ารับฟังความคิดเห็นหรือการทดลองทำสิ่งที่แตกต่างกัน ไม่ยึดติดกับแนวคิดหรือความรู้ ความสามารถเดิมๆ 6) แสวงหาตัวอย่างศึกษาวิธีการทำงานของบุคคลที่ประสบความสำเร็จใน การเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วมหรือผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ในการแสวงหา แนวทางการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ๆ (มัทนา วังถนอมศักดิ์, 2550) ดังนั้น ผู้นำที่ดีจึงควรมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จึงจะสามารถพัฒนาองค์กรไปสู่

ความสำเร็จ ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ต่างๆ จะเปลี่ยนแปลงไปมากแค่ไหนก็ตาม ความเป็นผู้นำในยุคที่มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ที่มีความสลับซับซ้อน ซ่อนเงื่อน ผู้นำจะต้องอาศัยกระบวนการคิดและการมองที่แตกต่างจากเดิม หรือการหาเส้นทางใหม่ (Path finding) อย่างมีวิสัยทัศน์ การมองโลกในแง่ดีมีความยืดหยุ่น มีความคิดเชิงสร้างสรรค์และมีจินตนาการ การมองโลกในแง่ดีจะช่วยให้เรารู้สึกมีความหวังและมั่นใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ที่สำคัญ ต้องยอมรับความไม่แน่นอน พระพุทธเจ้าสอนว่าทุกสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกล้วนอนิจจัง ไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน เพราะฉะนั้นอย่ายึดมั่น ถือมั่น ถ้าคิดว่าจะชนะแล้วผลออกมาแพ้จะรู้สึกสิ้นหวัง แต่ถ้าเราปรับเปลี่ยนเป็นพลัง การสร้างหรือการค้นหาเส้นทางใหม่ (New path finding) อย่างมีวิสัยทัศน์ เมื่อมองไม่เห็นทางวิธีที่จะนำไปสู่เส้นชัย จงอย่าท้อถอยและสิ้นหวัง แต่ให้เปลี่ยนเป็นพลังสร้างเส้นทางหรือทางเลือกขึ้นมาใหม่ เพื่อเป็นทางเลือกหรือทางรอดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีวิสัยทัศน์ทางใหม่ที่สร้างขึ้นมานั้นควรจะเป็นทางที่ดี ที่ถูกต้องปราศจากอคติ และศีลธรรมอันดีงาม การมีความคิดเชิงสร้างสรรค์ความเฉลียวฉลาด และมีจินตนาการอาจเป็นสิ่งที่อยู่ภายใน จงจุดประกายและดึงศักยภาพที่มีอยู่ภายในนั้นออกมา (กิตกานูจน์ ปฏิพันธ์, 2555)

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่ไม่หยุดนิ่ง ไม่ว่าสาเหตุด้วยปัจจัยใดก็ตาม การพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ ผู้ที่จะเป็นแกนนำคอยขับเคลื่อนให้ทุกอย่างเป็นไปอย่างเรียบร้อย นั่นคือผู้บริหารจะต้องพร้อมรับกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ Seyfarth, J. T. (1999) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการดำเนินงานของกลุ่มคนหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เนื่องจากภาวะผู้นำมีความเกี่ยวข้องและส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ด้านทักษะความรู้ ความเข้าใจในหลักการต่างๆ ดังที่กล่าวข้างต้น ผู้บริหารจะต้องสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างเหมาะสม ความสำเร็จของสถานศึกษาในที่นี้ผู้วิจัยให้ความสำคัญในเรื่องของประสิทธิผลของสถานศึกษา เพราะการประเมินความสำเร็จของสถานศึกษาทุกแห่งที่เป็นมาตรฐานเดียวกันนั้น ประสิทธิผลของสถานศึกษาถือเป็นมาตรฐานสำคัญที่เป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นเป็นเชิงประจักษ์

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 และผลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
3. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 216 โรงเรียน มีครู จำนวน 1,654 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยใช้เทคนิคสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling) โดยใช้ตาราง เครือข่ายและมอร์แกน จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอน จำนวน 310 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 5 คน

2. การสร้างเครื่องมือ และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 แบบสอบถาม 1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หลักฐาน ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ศึกษาวิธีการ สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert's Scale) 2) สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ให้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) 3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและ ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหา ความถูกต้อง และความชัดเจนของข้อคำถาม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความสมบูรณ์ขึ้น 4) นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการตรวจสอบพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence:IOC) (พิชิต ฤทธิ์เจริญ, 2554, 241) ผลที่ได้คือข้อคำถามทุกข้อที่มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 5) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (C.- Coefficient) ตามแนววิธีของ Cronbach) (Cronbach, 1970) โดยมีค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 6) นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผ่านการทดลองแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไข และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่ม ตัวอย่างต่อไป

2.2 แบบสัมภาษณ์ 1) ศึกษาทฤษฎี เอกสารและวิธีการออกแบบ แบบสัมภาษณ์และวิธีการ เก็บรวบรวมข้อมูลตัวแปรต้น 2) นำเสนอแบบสัมภาษณ์ เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 3) ปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้องอีกครั้ง 4) นำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 1) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้อง และความ สมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทุกชุด ที่ได้เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์

ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS 2) ต่อมาวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่และร้อยละ 3) วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถาน และวิเคราะห์ประสิทธิผล ของสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) นำผลการคำนวณมาวิเคราะห์ ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ตามเป้าประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน แบบสอบถาม และการแปรปรวนความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นคำถามส่วนที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย (1) จินตนาการ (2) ความยืดหยุ่น (3) วิสัยทัศน์ (4) การมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งแบบสอบถามในส่วนนี้เป็นแบบมาตร ประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ Likert Scale โดยแบ่งระดับการปฏิบัติออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2) คุณลักษณะของผู้เรียน (3) ความพึงพอใจในการทำงานของครู (4) ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน (5) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และแบ่งระดับการวัดผลออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 สรุปผลการวิจัย ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การมีวิสัยทัศน์	4.56	0.69	มากที่สุด
2. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.55	0.66	มากที่สุด
3. จินตนาการ	4.50	0.73	มากที่สุด
4. ความยืดหยุ่น	4.51	0.74	มากที่สุด
รวม	4.53	0.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.69) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.66) ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.74) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ จินตนาการ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.73)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 สรุปผลการวิจัย ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับผลของประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	4.63	.50	มากที่สุด
2. คุณลักษณะผู้เรียน	4.60	.60	มากที่สุด
3. ความพึงพอใจในการทำงานของครู	4.60	.63	มากที่สุด
4. ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน	4.52	.72	มากที่สุด
รวม	4.60	.60	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.50) รองลงมาด้านคุณลักษณะผู้เรียน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.63) ด้านความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.60) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงานของครู ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.72)

3. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 สรุปผลการวิจัย ดังในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ระหว่างของ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

ตัวแปร	b	Std.Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.714	.140		12.247	.000
ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์(X ₂)	.424	.037	.523	11.354	.000
ความยืดหยุ่น(X ₄)	.208	.029	.325	7.070	.000
R = .763					
R Square = .583					
F = 214.318					
SE _{est} = .1691					
R ² _{adj} = .580					
a = 1.714					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (X₂) และด้านความยืดหยุ่น (X₄) โดยส่งผลกันในทางบวกทั้ง 2 ด้าน โดยสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน

สมการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา ในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y}_{tot} = 1.714 + .424(X_2) + .208(X_4)$ สมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในรูปแบบมาตรฐาน $\hat{Z}_{tot} = .523(X_2) + .325(X_4)$ และสามารถพยากรณ์ผลการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 58.3

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ดังนี้

4.1 ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองการไกล รู้จักการมองภาพในอนาคต เห็นถึงโอกาสในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

4.2 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาความเป็นไปได้ใหม่ๆ การคิดค้น และหาวิธีการแก้ปัญหาหลายๆ ทางมาปรับ และพัฒนาสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงออกทางความคิด นำมาปรับปรุงแก้ไขสถานการณ์เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

4.3 ด้านจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมุมมองเป็นจินตภาพที่มองไปข้างหน้า มีความสามารถในการสร้างภาพในสมอง ซึ่งอาจจะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ หรือกระบวนการทำงานที่เป็นรูปแบบใหม่ ช่วยให้มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

4.4 ด้านความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้จักปรับตัวให้เข้ากับบุคคล และสภาพแวดล้อม สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ แต่ต้องมีการกำหนดเงื่อนไขที่ชัดเจน เปิดรับความคิดใหม่ๆ และความสามารถในการคิดหาคำตอบได้อย่างอิสระ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านจินตนาการ รองลงมาคือ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับการวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของเบญจมาศ หนูไชยทอง (2561) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยรวมมีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน อีกทั้งยังสอดคล้องกับการวิจัยของสมจิตร ชูศรีवास (2562) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รองลงมาคือ คุณลักษณะผู้เรียน และความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) ที่พบว่า ความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนในด้านความพึงพอใจในการทำงานของครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายข้ออยู่ในระดับ "มาก" ทุกรายการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญฤทัย ภู่อาระ (2562) ที่พบว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะผู้เรียน และความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับการวิจัยของสุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา และความสามารถของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 30 โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒน์วงศ์ ดอกไม้ (2560) ที่พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุสรณ์ สุทธิหลวง (2564) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผล ของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r = .791$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านความยืดหยุ่น ด้านวิสัยทัศน์ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษาได้ร้อยละ 64.80 ซึ่งแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นได้รับการตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมทางสถิติ ผลลัพธ์โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก แสดงว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารทั้ง 3 ด้านร่วมกันพยากรณ์ผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบผลการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

4.1 ด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมองการไกล รู้จักการมองภาพในอนาคต เห็นถึงโอกาสในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสถานศึกษาให้มีความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา และการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sternberg Robert J. (2006) ที่พบว่า ผู้นำสถานศึกษาที่ดีนี้ต้องประกอบไปด้วย การตัดสินใจที่ชาญฉลาดมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำหลักสูตรมาปรับใช้ได้จริงมีวิสัยทัศน์ที่สร้างสรรค์ในการวิเคราะห์ความคิดของตน และของบุคลากรเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร มีความสามารถในการโน้มน้าวใจบุคลากรในสถานศึกษาให้เห็นคุณค่าของตนเอง และทำให้ทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน โดยมีการปฏิบัติด้านการกำหนดเป้าหมายทิศทางการดำเนินงานของสถานศึกษา วิเคราะห์บริบทสถานศึกษา มีการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน มีการสื่อสาร แจกแจงเป้าหมายวิสัยทัศน์ต่อผู้ร่วมงาน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ ทั้งยังมีการประเมินติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชานันท์ พูลแก้ว (2558) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้ตรงกับบริบทและความต้องการของชุมชนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม กำหนดวิสัยทัศน์โดยศึกษานโยบายบริบทสภาพแวดล้อมชุมชน วิเคราะห์ SWOT มีการเผยแพร่ วิสัยทัศน์เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ มีการวางแผนโดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ และต้องการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

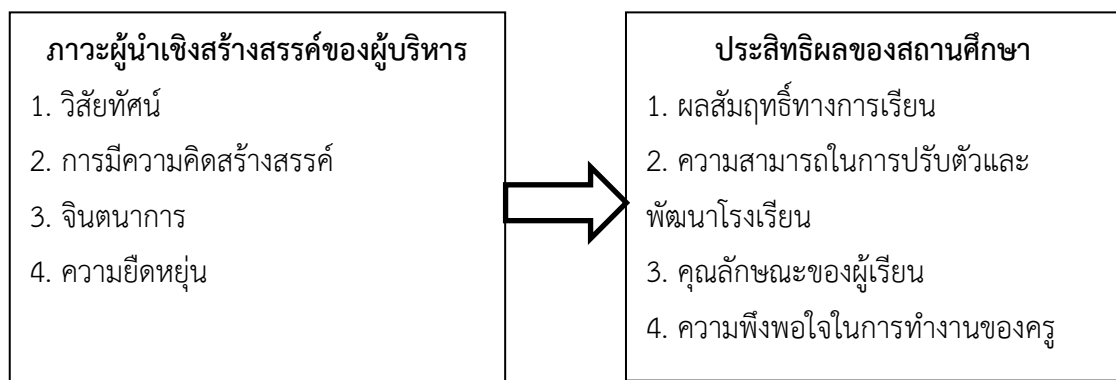
4.2 ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความคิดสร้างสรรค์ แสวงหาความเป็นไปได้ใหม่ๆ การคิดค้น และหาวิธีการแก้ปัญหาหลายๆ ด้านมาปรับ และพัฒนาสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงออกทางความคิด สอดคล้องกับการวิจัยของธนัญชนก แสนจันทร์ (2563) ที่พบว่า การคิดเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ คือ การส่งเสริมให้ครุมีความคิดริเริ่ม คิดแปลกใหม่ คิดหาคำตอบได้หลายทิศทาง หลายแง่มุม การสร้างเทคนิควิธี รูปแบบ กระบวนการ หรือผลงานที่ประสบผลสำเร็จ การจัดระบบข้อมูล หาความสัมพันธ์สร้างความตระหนักรู้ การฝึกฝนตนเองและการปฏิบัติเป็นประจำเพื่อให้เกิดทักษะที่คงทนถาวร มีการนำเสนอผลงาน การเรียนรู้และแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ รวมถึงการระดมความคิดวางแผน ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ยอมรับความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้คิดนวัตกรรมและกิจกรรมใหม่ๆ อย่างสร้างสรรค์ เป็นที่ปรึกษาให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และสอดคล้องกับการวิจัยของศิริพร พงษ์เนตร (2564) ที่พบว่า การคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ทุกคนได้สร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ทำให้ผู้มีส่วนร่วมเห็นคุณค่าของนวัตกรรมที่ได้ส่งเสริมให้บุคลากรร่วมกันผลักดันการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นจนบรรลุตามเป้าหมาย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากผู้บริหารเน้นที่การเปิดโอกาสให้บุคลากรและนักเรียนแสดงความคิดเห็น ทดลองและพัฒนาแนวทางใหม่ๆ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้จากข้อผิดพลาด ความคิดสร้างสรรค์จะเป็นฐานสำคัญในการสร้างนวัตกรรมเพื่อให้สถานศึกษามีความโดดเด่นและสามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 ด้านจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมุมมองเป็นจินตภาพที่มองไปข้างหน้ามีความสามารถในการสร้างภาพในสมองซึ่งอาจจะทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ สอดคล้องกับการวิจัยของณัฐชานันท์ พุดแก้ว (2558) ที่พบว่า การมีจินตนาการ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน โดยใช้ประสบการณ์การคิดจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ การจินตนาการจะเป็นรูปแบบของการวางแผนการบริหารงานในอนาคต มีการมองหาโอกาสที่จะเกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติควรคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ หรือปรับปรุงนวัตกรรมเดิม ศึกษาดูงาน เพื่อนำมาปรับเปลี่ยนวิธีการ หรือเป็นประสบการณ์เพื่อการจินตนาการภาพขององค์กรว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใด มีการพัฒนาดตนเองอยู่เสมอเพื่อเสริมสร้างความคิดและจินตนาการซึ่งเป็นพื้นฐานแห่งความสำเร็จ พัฒนากระบวนการคิด การตัดสินใจในการทำงานได้อย่างฉับไวและถูกต้องเชื่อมั่นในตัวเอง มีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายและเหมาะสม โดยใช้ประสบการณ์การบริหารมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ถ้านำเสนอความคิดใหม่ๆ เพื่อพัฒนางาน

4.4 ความยืดหยุ่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรรู้จักปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสภาพแวดล้อมสามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สอดคล้องกับการวิจัยของมัทนา วัฒนอมศักดิ์ (2550) ที่พบว่า ผู้นำในปัจจุบันต้องเป็นบุคคลที่สามารถสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ เปิดโอกาสให้บุคคลในองค์กรได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่น มีความสามารถในการปรับตัว ความร่วมมือและความเชื่อมโยงไร้พรหมแดน การสร้างนวัตกรรม ในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นผู้นำในอนาคต ผู้นำยุคใหม่ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล เข้าใจผู้อื่น และมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถบริหารจัดการความเปลี่ยนแปลงได้ ผู้นำยุคใหม่ต้องสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทั้งส่วนบุคคลและการทำงานเพื่อที่เพิ่มความคล่องตัวและความยืดหยุ่นในการทำงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร ปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงยึดหลักความยืดหยุ่น ยอมรับ และแสวงหาความท้าทาย ไม่ยึดติดกับแนวคิดหรือความรู้ความสามารถเดิมๆ และแสวงหาตัวอย่างศึกษาวิธีการทำงานของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการเป็นผู้นำแบบมีส่วนร่วมหรือผู้นำการเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการแสวงหาแนวทางการบริหารจัดการรูปแบบใหม่ๆ

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้ คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยมีผลการศึกษาในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 กล่าวคือถ้า ผู้บริหารสามารถบริหารเชิงสร้างสรรค์ได้ดีจะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ดีตามไปด้วย สรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษามีผลต่อกัน 2) ในปัจจุบัน ผู้บริหารต้องคำนึงถึงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารใน 4 ด้านคือ วิสัยทัศน์ การมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และความยืดหยุ่น 3) ถ้าผู้บริหารสามารถบริหารการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้ดีจะส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษา 4 ด้านดีตามไปด้วยคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการปรับตัวและพัฒนาโรงเรียน คุณลักษณะของผู้เรียน และความพึงพอใจในการทำงานของครู 4) ถ้าประสิทธิผลของสถานศึกษาใน 4 ด้านดีก็จะส่งผลให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารดีตามไปด้วยเช่นกัน ดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมโดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นทักษะการทำงานร่วมกัน เช่น การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การแก้ปัญหา ร่วมกัน และการสร้างความไว้วางใจในทีม

1.2 ควรพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ควรใช้ผลจากการวิจัยเป็นสารสนเทศในการส่งเสริม พัฒนางานวิชาการในสังกัด โดยจัดทำหลักสูตรอบรมสัมมนาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อจะได้นำความรู้ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพปัญหา การพัฒนาสถานศึกษา จุดเด่นหรือแนวปฏิบัติที่ดีที่จะส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

เอกสารอ้างอิง

- กิตกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). การศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีในการศึกษาของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ขวัญฤทัย ภูสาระ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ชนพัฒน์ รัตนพันธ์. (2562). การศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชาตรี ประสมศรี. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 10(31), 19-29.
- ณัฐวานันท์ พูลแก้ว. (2558). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธัญชนก แสนจันทร์. (2563). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เบญจมาศ หนูไชยทอง. (2561). การศึกษาผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัฒน์วงศ์ ดอกไม้. (2560). อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2550). รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วิมล จันทรแก้ว. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศิริพร พงษ์เนตร. (2564). การวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อดิจิทัลในการเรียนการสอน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมจิตร ชูศรีवास. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อนุสรณ์ สุทธิหลวง. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- Cronbach, L. J. (1970). Title of the research report. Research report. Stanford University.
- Seyfarth, J. T. (1999). The Principal: New Leadership for New Challenges. NJ: Prentice-Hall.
- Sternberg, R. J. (2006). Creative leadership: It's a decision. Journal of Leadership, 36(2), 22-24.